

THỰC TRẠNG THỰC HIỆN NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA UBND CÁC CẤP TRONG CÔNG TÁC SẮP XẾP ĐƠN VỊ HÀNH CHÍNH CẤP XÃ TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THANH HÓA

Sở Nội vụ tỉnh Thanh Hóa

Tỉnh Thanh Hóa có diện tích tự nhiên 11.114,65 km²; dân số 3.673.106 người; 27 huyện, thị xã, thành phố, 559 xã, phường, thị trấn, 4.393 thôn, tổ dân phố (11 huyện, 204 xã miền núi với dân số gần 1 triệu người với khoảng 600.000 đồng bào dân tộc thiểu số); 192 km đường biên giới tiếp giáp với nước bạn Lào, 102 km bờ biển với 18.000 km² diện tích biển, thềm lục địa.

Trước thời điểm thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã, sáp nhập thôn, tổ dân phố; tỉnh Thanh Hóa có 635 xã, phường, thị trấn, trong đó chỉ có 23 đơn vị hành chính cấp xã chiếm 3,62% đạt cả hai tiêu chuẩn về diện tích tự nhiên và dân số, còn 25 đơn vị cấp huyện chiếm 92,60% và 612 đơn vị cấp xã chiếm 96,38% chưa đạt một hoặc cả hai tiêu chuẩn về diện tích tự nhiên và dân số. Tuy là địa phương có số đơn vị hành chính cấp xã nhiều nhất cả nước nhưng đa phần lại có quy mô nhỏ nên đã gây ra nhiều khó khăn, cản trở trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội, phân tán nguồn lực địa phương, ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động, huy động nhân dân trong đóng góp nguồn lực cho xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh; chất lượng của các hoạt động văn hóa, thể thao còn hạn chế; tổ chức bộ máy, biên chế của các cơ quan, đơn vị trong hệ thống chính trị, số lượng người hoạt động không chuyên trách ở địa phương lớn; ngân sách nhà nước chi cho hoạt động của bộ máy, xây dựng trụ sở, nhà văn hóa, mua sắm mới trang thiết bị làm việc, chi trả tiền lương, phụ cấp hàng tháng lớn...

Từ thực tế đó và triển khai thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII, Nghị quyết của Bộ Chính trị, Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Chính phủ, năm 2019, Sở Nội vụ đã tham mưu UBND tỉnh Thanh Hóa xây dựng đề án, thực hiện quy trình, thủ tục, báo cáo

Bộ Nội vụ, Chính phủ trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội quyết nghị sắp xếp 143 đơn vị hành chính cấp xã thành 67 đơn vị, giảm 76 đơn vị¹.

I. THỰC TRẠNG THỰC HIỆN NHIỆM VỤ CỦA UBND CẤP CẤP TRONG CÔNG TÁC SẮP XẾP ĐƠN VỊ HÀNH CHÍNH CẤP XÃ

1. Về thực hiện nhiệm vụ xây dựng đề án sắp xếp ĐVHC cấp xã

UBND tỉnh Thanh Hóa, theo thẩm quyền quy định tại Khoản 2 Điều 130 Luật Tổ chức chính quyền địa phương đã xây dựng Đề án sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã thuộc tỉnh Thanh Hóa, báo cáo Ban Thường vụ Tỉnh ủy.

Đề án đã được Ban Thường vụ huyện, thị, thành ủy, các cá nhân, tổ chức có liên quan đóng góp ý kiến để hoàn thiện; sau đó gửi đến các xã, phường, thị trấn có liên quan tổ chức thông tin công khai để nhân dân biết và tham gia ý kiến theo quy định của Pháp lệnh thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn.

2. Về thực hiện nhiệm vụ lấy ý kiến cử tri việc sắp xếp ĐVHC cấp xã

- UBND tỉnh Thanh Hóa đã gửi đề án, bản tóm tắt đề án, phương án, mẫu phiếu lấy ý kiến cử tri đến UBND các huyện, thành phố để chỉ đạo, hướng dẫn UBND các xã, phường, thị trấn tổ chức lấy ý kiến cử tri theo quy định tại Nghị định số 54/2018/NĐ-CP ngày 16/4/2018 của Chính phủ; tổng hợp kết quả lấy ý kiến cử tri về việc sắp xếp ĐVHC cấp xã, báo cáo HĐND tỉnh và Chính phủ.

- UBND các huyện, thành phố có nhiệm vụ đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra việc tổ chức lấy ý kiến cử tri; tổng hợp kết quả lấy ý kiến cử tri về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã, báo cáo HĐND cùng cấp và UBND tỉnh.

- UBND các xã, phường, thị trấn thực hiện lập và niêm yết danh sách cử tri lấy ý kiến đối với việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã (danh sách cử tri được niêm yết tại trụ sở UBND xã, phường, thị trấn và nhà văn hóa các thôn, tổ dân phố; thời

¹ Nghị quyết số 786/NQ-UBTVQH14 ngày 16/10/2020 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội

gian niêm yết đảm bảo đúng quy định); tổ chức lấy ý kiến cử tri theo từng địa bàn thôn, tổ dân phố; tổng hợp kết quả lấy ý kiến cử tri về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã, báo cáo HĐND cùng cấp và UBND cấp huyện².

3. Về thực hiện nhiệm vụ trình HĐND và hoàn chỉnh hồ sơ, đề án báo cáo cơ quan có thẩm quyền thông qua việc sắp xếp ĐVHC cấp xã

Trên cơ sở kết quả lấy ý kiến cử tri; UBND cấp xã, cấp huyện, tỉnh Thanh Hóa đã trình HĐND cùng cấp thảo luận, biểu quyết tán thành chủ trương sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã (100% đại biểu HĐND cấp huyện, tỉnh tán thành).

Thực hiện Nghị quyết của HĐND tỉnh, UBND tỉnh Thanh Hóa đã hoàn chỉnh hồ sơ, đề án báo cáo Chính phủ³, trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội quyết nghị sắp xếp 143 đơn vị hành chính cấp xã thành 67 đơn vị, giảm 76 đơn vị⁴.

4. Về thực hiện nhiệm vụ triển khai Nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã thuộc tỉnh Thanh Hóa

UBND các cấp đã xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện Nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội; tổ chức quán triệt, thông tin, tuyên truyền đến cán bộ, đảng viên và nhân dân nội dung Nghị quyết; tham mưu, báo cáo Cấp ủy, đề nghị Mặt trận và Đoàn thể chính trị - xã hội cùng cấp hướng dẫn về kiện toàn, tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, bố trí cán bộ, công chức, viên chức, người lao động... Theo đó, đúng 00h00' ngày 01/12/2019, HĐND, UBND, Mặt trận và Đoàn thể chính trị - xã hội các đơn vị hành chính mới chính thức hoạt động, đảm bảo sự thông suốt, liên tục trong hoạt động chỉ đạo, điều hành, quản lý ở cơ sở.

Đồng thời, theo nhiệm vụ, quyền hạn, UBND tỉnh đã quyết định đã sắp xếp 143 trạm y tế cấp xã thành 67 trạm; đổi tên, sáp nhập 536 tổ chức hội ở các xã thực hiện sắp xếp; thực hiện chính sách hỗ trợ cho 359 cán bộ, công chức cấp xã, 1.980 người hoạt động không chuyên trách dôi dư. UBND cấp huyện, cấp xã đã phối hợp

² Theo đó, có tổng số 468.626 cử tri/482.040 cử tri chiếm 97,22% tham gia ý kiến; trong đó, số cử tri đồng ý: 452.187 cử tri bằng 93,81% so với tổng số cử tri; số cử tri không đồng ý: 16.393 cử tri bằng 3,40%

³ Tờ trình số 118/TTr-UBND ngày 26/7/2019 của UBND tỉnh Thanh Hóa

⁴ Nghị quyết số 786/NQ-UBTVQH14 ngày 16/10/2020 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội

với cơ quan có thẩm quyền cấp đổi hơn chục ngàn sổ hộ khẩu, hàng trăm ngàn thẻ căn cước, đính chính địa chỉ cho hàng chục ngàn giấy chứng nhận quyền sử dụng đất... cho công dân, tổ chức có nhu cầu. UBND cấp xã đã tổ chức rà soát hồ sơ, tài liệu theo thẩm quyền quản lý để bàn giao cho đơn vị mới...

5. Đánh giá chung

Được sự quan tâm của trung ương và đặc biệt là của Bộ Nội vụ, UBND tỉnh Thanh Hóa và UBND cấp huyện, cấp xã có liên quan đã tham mưu, tổ chức thực hiện, hoàn thành xuất sắc vượt mục tiêu đề ra của việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã (toàn tỉnh đã giảm 12% số đơn vị hành chính cấp xã); qua đó góp phần tinh gọn bộ máy, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của chính quyền cơ sở, cơ cấu, bố trí sắp xếp lại đội ngũ cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách; tiết kiệm ngân sách nhà nước, tạo nguồn lực cải cách tiền lương, nâng cao phụ cấp của người hoạt động không chuyên trách; phát huy tiềm năng, nội lực, hiệu quả đầu tư kinh tế - xã hội của các địa phương; phù hợp với nhiệm vụ, định hướng, chương trình phát triển đô thị, tăng tỷ lệ đô thị hóa của tỉnh; diện tích bình quân mỗi đơn vị hành chính cấp xã đạt 19,9 km² tăng 2,38 km², dân số bình quân đạt 6.365 người tăng 761 người; cùng với việc bố trí lại đội ngũ cán bộ, công, người hoạt động không chuyên trách theo Nghị định số 34 của Chính phủ, bố trí công an chính quy về tất cả các xã, thị trấn; toàn tỉnh Thanh Hóa giảm 2.495 cán bộ, công chức cấp xã và 25.613 người hoạt động không chuyên trách, góp phần tiết kiệm ngân sách 463 tỷ đồng/năm.

II. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ VỀ SẮP XẾP ĐƠN VỊ HÀNH CHÍNH TRONG THỜI GIAN TỚI VÀ CÁC NỘI DUNG KHÁC CÓ LIÊN QUAN

1. Sau khi hoàn thành sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã, tỉnh Thanh Hóa có 559 xã, phường, thị trấn; trong đó có 384 xã, phường, thị trấn thuộc 16 huyện, thị xã, thành phố đồng bằng với trung bình 8,15 km²/đơn vị, 7.200 người/ đơn vị; 175 xã, thị trấn thuộc 11 huyện miền núi với trung bình 45 km²/ đơn vị, 5.300 người/ đơn vị. Từ thực tế nêu trên của tỉnh và qua tham khảo một số địa phương, Sở Nội vụ Thanh Hóa đề xuất một số ý kiến như sau:

- Đề xuất giữ nguyên quy định tiêu chuẩn quy mô dân số của thành phố và thị xã thuộc tỉnh như hiện nay; cụ thể thành phố thuộc tỉnh có quy mô dân số từ 150.000 người trở lên (dự thảo đề xuất 180.000 trở lên); thị xã có quy mô dân số từ 100.000 người trở lên (dự thảo đề xuất 120.000 trở lên).

- Đề xuất sửa đổi theo hướng giảm quy định về tiêu chuẩn diện tích tự nhiên đối với xã ở khu vực đồng bằng chỉ từ 10–15 km² (quy định hiện nay từ 30 km² là quá cao); đối với thị trấn từ 05–07 km² (quy định hiện nay từ 14 km²).

- Không áp dụng phân loại đô thị đối với nhập đơn vị hành chính nông thôn vào đơn vị hành chính đô thị để khuyến khích việc nhập đơn vị hành chính.

2. Hiện nay, các địa phương vừa hoàn thành việc kiện toàn, sắp xếp tổ chức bộ máy sau đại hội Đảng và bầu cử đại biểu HĐND các cấp. Do đó, đề xuất thời gian và lộ trình thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính trong thời gian tới chia làm 02 giai đoạn thực hiện gồm: (1) Giai đoạn từ năm 2024-2025; (2) Giai đoạn từ năm 2029-2030 nhằm đảm bảo thuận lợi cho việc sắp xếp, kiện toàn tổ chức bộ máy, bố trí cán bộ, công chức gắn với đại hội Đảng bộ ở cơ sở nhiệm kỳ 2025-2030 và bầu cử đại biểu HĐND các cấp nhiệm kỳ 2026-2031.

3. Đề xuất trung ương nghiên cứu, bổ sung các quy định về thẩm quyền, nhiệm vụ, quyền hạn của UBND các cấp và trình tự, thủ tục trong giải quyết tranh chấp đất đai liên quan đến địa giới hành chính cấp huyện, cấp xã.

4. Theo quy định của Luật tổ chức chính quyền địa phương, Thông tư số 04/2012/TT-BNV ngày 31/8/2012 của Bộ trưởng Bộ Nội vụ hướng dẫn về tổ chức và hoạt động của thôn, tổ dân phố và Thông tư số 14/2018/TT-BNV ngày 03/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Nội vụ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 04/2012/TT-BNV, quy định HĐND tỉnh có thẩm quyền "Quyết định thành lập, giải thể, nhập, chia thôn, tổ dân phố"; HĐND cấp xã có thẩm quyền "Thông qua Đề án thành lập, giải thể, nhập, chia thôn, tổ dân phố", tuy nhiên lại không quy định thẩm quyền của HĐND cấp huyện.

Để tăng tính chủ động và đảm bảo tính linh hoạt trong việc sắp xếp thôn, tổ dân phố, Sở Nội vụ Thanh Hóa đề xuất bổ sung thẩm quyền của HĐND cấp huyện về "Thông qua Đề án thành lập, giải thể, nhập, chia thôn, tổ dân phố" và chuyển thẩm quyền "Quyết định thành lập, giải thể, nhập, chia thôn, tổ dân phố" của HĐND tỉnh thành thẩm quyền quyết định của UBND tỉnh (như trước đây)./.

